

Penggunaan Singkatan Dalam Sistem Pesanan Ringkas (SMS) Majlis Keselamatan Negara (MKN)

The Use Of Abbreviations In Short Message Service (SMS) Of Malaysian National Security Council (NSC)

Nur Anis Syafiq Zulkefli
¹Harishon Radzi

Pusat Kajian Bahasa dan Linguistik
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan
Universiti Kebangsaan Malaysia

Correspondence e-mel: ¹naslin@ukm.edu.my

ABSTRAK

Disiplin linguistik kini telah mengalami anjakan baharu dengan kemunculan istilah-istilah baharu ekoran daripada penularan pandemik Covid-19. Dengan tercetusnya wabak ini, pengkaji dapat membuat pelbagai kajian yang berkaitan termasuklah kajian terhadap pembentukan kata yang memfokuskan kepada singkatan. Kajian ini adalah berkaitan penggunaan singkatan dalam sistem pesanan ringkas (SMS) Majlis Keselamatan Negara (MKN). Tujuan kajian ini dijalankan adalah untuk mengenal pasti jenis-jenis singkatan yang berlaku dalam teks mesej yang disebarkan kepada orang ramai. Kaedah kajian yang digunakan adalah dengan menganalisis data-data daripada teks mesej yang dihantar oleh pihak MKN dari Mac 2020 sehingga Disember 2020. Hasilnya, sebanyak 20 data berbeza telah dikumpulkan dan kumpulan data kata kependekan tersebut akan dipecahkan mengikut kategori masing-masing yang selanjutnya akan dibincangkan menerusi konteks ayat penuh berdasarkan penggunaannya yang berkait dengan Covid-19. Kajian ini menggunakan pendekatan Ismail Dahaman (2017) menerusi buku beliau yang berjudul Canggihnya Bahasa Melayu: Sistem Pembentukan Kata – Unsur Bergabung Tutur Bersambung. Penemuan yang pelbagai terhadap jenis-jenis singkatan yang menarik membawa kepada perbincangan analisis yang menjurus kepada pecahan kata kependekan yakni dalam bahasa Melayu dan bahasa Inggeris. Kajian ini membolehkan pengkaji-pengkaji akan datang merujuk jenis-jenis singkatan yang berlaku dalam SMS dan mengetahui penggunaan singkatan ini dalam konteks ayat yang lengkap.

Kata Kunci: Pembentukan kata, singkatan, Covid-19, SMS, MKN

ABSTRACT

The discipline of linguistics has now undergone a new shift with the emergence of new terms in the wake of the Covid-19 pandemic outbreak. With the outbreak of this epidemic, researchers were able to make a variety of related studies including studies on word formation that focus on abbreviations. This study is related to the use of abbreviations in the short message service (SMS) of the Malaysian National Security Council (NSC). The purpose of this study was to identify the types of abbreviations that occur in the text of messages disseminated to the public. The research method used is to analyze the data from the text of

*the message sent by the NSC from March 2020 to December 2020. As a result, a total of 20 different data were collected and the data set of abbreviations will be broken down according to their respective categories which will be further discussed through the context of a full sentence based on its use in relation to Covid-19. This study employs Dahaman Ismail (2017) through his book entitled *Canggihnya Bahasa Melayu: Sistem Pembentukan Kata – Unsur Bergabung Tutar Bersambung*. The discovery that many of the types of interesting abbreviations that led to the discussion of the analysis that led to the breakdown of the short word in Malay and English. This study allows future researchers to refer to the types of abbreviations that occur in SMS and find out the use of these abbreviations in the context of complete sentences.*

Keywords: *Word formation, abbreviations, Covid-19, SMS, NCS*

1. Pengenalan

Morfologi merupakan satu bidang di bawah linguistik yang memainkan peranan dalam kajian pembentukan kata. Menurut Abdullah Hassan (2006) menerusi buku beliau *Morfologi: Siri Pengajaran dan Pembelajaran Bahasa Melayu*, morfologi adalah satu bidang memfokuskan kepada unsur-unsur bahasa membina struktur perkataan bahasa Melayu. Unsur-unsur utama yang terlibat dalam proses pembentukan kata adalah morfem dan kata. Bidang ini boleh dikatakan diberi keutamaan berbanding bidang-bidang lain dalam mempelajari sesuatu bahasa kerana struktur kata itu sendiri merupakan satu elemen penting dalam mana-mana kajian bahasa. Proses pembentukan kata adalah satu proses yang membina perkataan, di mana morfem hadir dalam suatu unsur perkataan yang disusun dan dicantumkan untuk membentuk perkataan (Nik Safiah Karim et al.2009:598). Kebiasaannya, proses pembentukan kata yang berada di bawah bidang morfologi ini melibatkan proses penggabungan atau pencantuman antara satu morfem dengan morfem yang lain seperti yang berlaku dalam pengimbuhan, penggandaan dan pemajmukan. Namun, dalam konteks ini, proses pemendekan kata yang melibatkan singkatan akan dilihat dan diteliti dengan lebih jelas.

Banyak kajian lepas yang menggunakan istilah-istilah yang berbeza bagi menggambarkan proses-proses penyingkatan atau pemendekan kata. Penyingkatan kata merupakan satu sub topik yang jarang dikaji namun mempunyai keunikannya yang tersendiri. Proses ini melihat pemendekan, iaitu pembentukan kata yang berasaskan pengurangan, sebagai salah satu langkah pembentukan kata dalam bahasa Melayu. Namun begitu, menurut Amat Juhari Moain (1985) dalam Muhammad Marwan Mohd Tanos dan Nik Safiah Karim (2014), pembentukan kata dan istilah baharu melibatkan beberapa proses iaitu akronim, penggabungan dan penyingkatan. Kesemua proses ini adalah mekanisme yang digunakan untuk memendekkan sesuatu perkataan untuk menjadi istilah yang baharu. Oleh sebab itu, kemunculan istilah-istilah baharu yang terbina hasil daripada proses pembentukan kata adalah banyak terutamanya apabila satu kelompok masyarakat terus menggunakannya dalam kehidupan seharian mereka. Sejajar dengan teretusnya penularan pandemik Covid-19 di Malaysia, kepenggunaan terminologi baharu yang wujud bukan sahaja dalam pembentukan kata malahan istilah-istilah yang sudah ada namun jarang diguna pakai sehingga kini turut digunakan kembali. Justeru, kajian ini akan memperlihatkan mengenai pembentukan kata yang memfokuskan aspek kependekan kata khusus kata singkatan yang muncul semasa penularan wabak coronavirus di Malaysia. Kependekan kata ini diteliti berdasarkan perkhidmatan sistem pesanan ringkas (SMS) yang dikeluarkan oleh pihak Majlis Keselamatan Negara (MKN).

Sementelah kajian ini memfokuskan kepada pembentukan kata yang berlaku dalam penggunaan aplikasi SMS semasa penularan wabak ini, beberapa konsep perlu diterangkan bagi memastikan kajian ini dapat difahami dengan lebih jelas. Antara konsep yang penting dalam kajian ini adalah SMS. SMS atau nama panjangnya *short message service* atau lebih dikenali sebagai perkhidmatan pesanan ringkas dalam bahasa Melayu (<https://www.textmagic.com/blog/what-is-sms-and-how-is-it-different-from-text-messages/> [18 November 2020]). Perkhidmatan ini adalah salah satu komponen perkhidmatan pesanan teks yang boleh didapati di dalam kebanyakan sistem telefon, Internet dan mana-mana peranti mudah alih. Selain itu, perkhidmatan ini menggunakan satu sistem komunikasi standard yang membolehkan pengguna untuk menukar pesanan teks pendek melalui peranti mudah alih mereka. Bahkan, terdapat juga perisian yang membolehkan pengguna untuk meninggalkan pesanan teks tersebut dalam bentuk suara dan pesanan tersebut disimpan ke dalam mel suara (*voicemail*) (<https://www.mitel.com/features-benefits/voicemail> [18 November 2020]). Jadi, tidak peliklah sekiranya pengguna menggunakan perkhidmatan ini kerana ianya lebih mudah, cepat dan jimat. Sebelum teknologi berkembang dengan adanya pelbagai aplikasi yang membolehkan pengguna berinteraksi antara satu sama lain, SMS adalah satu medium terkenal digunakan untuk berkomunikasi. Perkara ini terbukti apabila statistik menyatakan bahawa transaksi mesej yang diterima daripada rangkaian perkhidmatan di Malaysia telah mencatatkan jumlah sebanyak 6.1 juta sehingga tahun 2003 (Norizah Aripin 2004).

Seterusnya, Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) merupakan satu organisasi yang bertanggungjawab dalam aspek kesihatan. Sepanjang tempoh penularan wabak Covid-19 ke seluruh negara, KKM telah membantu kerajaan untuk sama-sama menangani wabak ini. Menurut sejarah, sejarah perkhidmatan kesihatan negara telah bermula sebelum negara mencapai kemerdekaan lagi. Pada waktu itu, penubuhan hospital adalah untuk merawat buruh-buruh dalam industri perlombongan bijih timah. Mereka telah dikenakan caj sebanyak 50 sen setahun untuk mendapatkan rawatan. Oleh sebab itu, pembinaan hospital berlaku dengan pesat terutamanya di negeri yang mempunyai insdustri perlombongan bijih timah seperti Perak (<https://www.moh.gov.my/index.php/pages/view/2531?mid=13> [18 November 2020]).

Setelah negara mencapai kemerdekaan, kementerian telah menunjukkan perhatian untuk membaik pulih terhadap perkhidmatan kesihatan negara. Pembangunan yang dilakukan itu berjaya dengan menaik taraf perkhidmatan yang sedia ada. Badan ini yang juga dikenali sebagai Kementerian Kesihatan dan Kebajikan Masyarakat bernaung di bawah menteri pertamanya iaitu, B. Dato' V.T. Sambathan (1957-1959). Namun, nama itu ditukar kembali kepada nama asal, Kementerian Kesihatan Malaysia pada tahun 1963 dan masih dikekalkan sehingga kini (<https://www.moh.gov.my/index.php/pages/view/2531?mid=13> [18 November 2020]). Perkhidmatan kesihatan di negara kita sering dipuji dan menjadi rujukan negara-negara lain dengan perkembangan teknologi serta teknik perubatan seperti dalam bidang Kardiologi dan Geriatrik. Bahkan, Kementerian Kesihatan Malaysia terus berkembang dengan pertambahan fasiliti-fasiliti kesihatan yang dibina untuk keselesaan dan kesejahteraan rakyat.

Tambahan pula, sementelah kajian ini mempunyai perkaitan dengan penularan pandemik, kajian terdahulu mendapati bahawa virus korona adalah satu virus yang tidak berbahaya. Namun begitu, keadaan telah berubah setelah dunia digemparkan dengan jenis virus yang sama yang menyebabkan kematian ramai orang. Virus ini yang awalnya dikenali sebagai virus korona (CoV) telah tersebar di beberapa buah negara seperti Amerika Syarikat, China, Singapura, Thailand dan negara-negara lain telah menyebabkan sindrom pernafasan akut teruk (SARS) sehingga mengorbankan ramai nyawa (Kumar Malviya & Kumar Sharma, 2020 dalam Junaini Kasdan 2020). Wabak ini yang mula dikesan pada hujung tahun 2019 di Wuhan, China juga dikenali sebagai Novel Coronavirus (2019-nCoV) yang kemudiannya

dinamakan sebagai Covid-19 yang dipendekkan daripada *Coronavirus Disease* 2019. Setelah berlaku peningkatan kes positif yang tinggi di seluruh dunia, Pertubuhan Keselamatan Sedunia (WHO) dan Pusat Kawalan dan Pencegahan Penyakit telah mengisytiharkan bahawa virus baharu ini sebagai pandemik (https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1 [18 November 2020]). Pengisytiharan ini hanya dilakukan apabila terdapat penyakit berjangkit yang mengancam keselamatan dan kesejahteraan semua individu dalam skala yang besar. Ini membuktikan bahawa pandemik yang menimpa dunia pada waktu kini bukanlah perkara yang boleh diambil mudah.

2. Sorotan Literatur

Perbincangan yang telus terhadap kosa ilmu lepas menunjukkan bahawa kajian berkaitan dengan pembentukan kata khusus kependekan kata adalah kurang. Antara kajian yang membincangkan aspek pembentukan kata telah dilakukan oleh Nani Astuti pada tahun 2014 yang bertajuk “Singkatan dan Akronim di Kalangan Remaja di Kota Bandung.” Kajian ini adalah bertujuan untuk melihat aspek perkembangan bahasa yakni penggunaan singkatan dan akronim yang berlaku mengikut trend semasa. Perubahan bahasa yang digunakan semasa proses komunikasi sering berlaku dalam kalangan remaja. Oleh sebab itu, kajian ini meneliti pola singkatan dan akronim serta faktor-faktor yang menyebabkan terjadinya perkara sedemikian. Selain itu, penggunaan singkatan dan akronim ini dilihat dalam dua bentuk iaitu lisan dan tulisan. Bentuk lisan digunakan dalam kalangan remaja kerana penggunaan singkatan dan akronim yang terkini menyebabkan mereka dilihat sebagai golongan yang sentiasa mengikut perkembangan semasa dan tidak ketinggalan dari mengikut trend yang baru. Bagi bentuk tulisan pula, penggunaan singkatan dan akronim sering digunakan kerana bentuknya adalah lebih ringkas dan mudah tanpa perlu memikirkan aspek nahu yang sebetulnya.

Pengkaji Muhammad Marwan Mohd Tanos dan Nik Safiah Karim telah menjalankan kajian yang bertajuk “Proses Pemendekan dalam Pembentukan Kata Submorfologi Bahasa Melayu: Satu Tinjauan Awal” pada tahun 2014. Fokus kajian ini adalah untuk meneliti proses-proses yang berlaku dalam pembentukan kata dalam bahasa Melayu. Perbincangan dalam kajian ini adalah untuk menyangkal dakwaan beberapa orang ahli linguistik Barat yang mendakwa bahawa proses-proses pembentukan kata yang melibatkan kaedah pengurangan atau pemendekan, seperti pengakroniman, pengeratan dan penggabungan tidak mengandungi unsur-unsur yang selayaknya terkandung dalam bidang morfologi. Justeru, kajian ini telah memfokuskan proses pembentukan kata yakni penyingkatan dalam bahasa Melayu lantas membuktikan bahawa proses-proses yang terlibat mengandungi aspek morfologi.

Kajian seterusnya yang membincangkan aspek pembentukan kata telah dilakukan oleh Noviatry dan Reniwati pada tahun 2015 yang bertajuk “Singkatan dan Akronim dalam Surat Kabar: Kajian Bentuk dan Proses.” Pengkaji telah memilih abreviasi sebagai tajuk kajian disebabkan oleh penggunaannya semakin meluas dalam kalangan masyarakat pengguna bahasa terutamanya dalam surat khabar. Tujuan kajian ini adalah untuk mengkaji pembentukan abreviasi yang baru muncul dan meneliti aspek kesesuaiannya dengan proses pembentukan abreviasi yang sedia ada. Oleh sebab itu, kajian ini telah membincangkan bentuk-bentuk abreviasi iaitu singkatan dan akronim yang digunakan dalam surat khabar serta penjelasan terhadap proses pembentukannya.

Kajian morfologi selanjutnya yang membincangkan aspek pembentukan kata telah dilakukan oleh Nurul Atiqah Nor Azman dan Harishon Radzi pada tahun 2017 yang bertajuk “Bahasa Lincih: Pembentukan Kata Baharu dalam Komik Humor Remaja.” Kajian ini bertujuan untuk menganalisis pembentukan kata baharu yang diguna pakai dalam komik humor remaja. Pembentukan kata baharu ini adalah disebabkan perkembangan bahasa yang

sering berubah terutamanya dalam kalangan remaja kerana kelompok sedemikian kerap mencipta bahasa yang sesuai dengan imej mereka. Pembentukan kata baharu dalam komik adalah sekadar untuk menarik minat pembaca sahaja dan ianya adalah satu teknik pemasaran secara tidak langsung. Hal ini dikatakan demikian kerana, penggunaan bahasa sedemikian dapat menarik minat remaja untuk membaca komik tersebut kerana mempunyai unsur-unsur lawak dan juga sesuai dengan cita rasa anak muda.

Pengkaji negara jiran iaitu, Wahyu Oktavia dan Nur Hayati, yang telah membuat kajian terhadap “Pola Karakteristik Ragam Bahasa Istilah Pada Masa Pandemi Covid-19 (coronavirus disease 2019)” pada tahun 2020. Kajian ini bertujuan untuk menganalisis istilah atau bentuk kata yang baharu atau kerap digunakan ketika wabak Covid-19. Beberapa aspek ragam bahasa telah dikaji sejajar dengan penggunaannya semasa pandemik Covid-19 yang berlaku di Indonesia dan juga negara-negara lain. Kepentingan yang dilakukan terhadap kajian ini adalah untuk memperlihatkan istilah yang digunakan menepati penggunaannya semasa pandemik ini. Hal ini dikatakan demikian kerana, penggunaan istilah yang tepat dan difahami oleh setiap lapisan masyarakat terutamanya dalam situasi yang runcing, dapat memberi manfaat kepada keselamatan dan kesejahteraan semua. Lebih-lebih lagi dengan penularan Covid-19 ini, langkah berjaga-jaga sering dikeluarkan oleh pihak pemimpin dan petugas kesihatan, dan sudah tentunya mereka akan menggunakan istilah-istilah yang berkaitan. Tambahan pula, ragam bahasa ini hanyalah timbul dan digunakan bergantung kepada situasi.

Selain daripada kajian yang melibatkan bahasa, terdapat juga kajian yang berkaitan dengan Covid-19 semata-mata. Kajian yang menumpukan terhadap wabak Covid-19 telah dilakukan oleh Intan Suria Hamzah dan Fatimahwati Hamzah pada tahun 2020 dengan tajuk “Covid-19 dan Keterancaman Keselamatan Insan di Seluruh Dunia: Suatu Tinjauan Awal”. Fokus kajian ini adalah untuk membincangkan isu semasa berkenaan penularan wabak Covid-19 serta mengenal pasti negara-negara yang paling terkesan sehingga meningkatkan ancaman keselamatan penduduk di negara masing-masing. Seperti yang diketahui umum, jangkitan positif dari wabak Covid-19 telah mengalami peningkatan yang mendadak setiap hari di seluruh dunia. Jadi, perkara ini perlu diambil perhatian yang serius kerana ianya melibatkan nyawa setiap insan.

Sehubungan dengan itu, bagi mengenal pasti mereka yang dijangkiti, proses saringan telah dilakukan di beberapa tempat terutamanya di lapangan terbang dan stesen kereta api. Tempat-tempat ini mempunyai risiko yang tinggi kerana sering dipenuhi oleh orang ramai yang datang dari pelbagai tempat. Oleh itu, ujian saringan dilakukan terhadap individu yang baru sahaja pulang dari luar negara dan akan dikuarantinkan selepas itu. WHO sendiri telah mengeluarkan langkah-langkah pencegahan yang perlu diterapkan dalam kegiatan seharian. Perkara ini perlu dibiasakan kerana ianya sudah menjadi norma baru buat semua. Walaupun setiap negara sedang bergelut untuk mengatasi wabak ini, rakyat sebenarnya memainkan peranan penting untuk memutuskan rantai penularan virus ini dengan memberi kerjasama terhadap perintah kawalan yang dikeluarkan oleh pihak kerajaan. Norma baru ini bukan sahaja telah mengubah kehidupan setiap orang, namun ianya menjadi satu keperluan yang perlu untuk meneruskan hidup. Jadi, bagi menghargai petugas-petugas barisan hadapan yang bertungkus-lumus untuk merawat mereka yang dijangkiti serta saintis-saintis yang berusaha untuk mencipta vaksin, marilah kita saling mengingatkan dan menjaga kebajikan antara satu sama lain.

3. Metodologi

Dalam kajian ini, pengkaji telah menggunakan pendekatan Ismail *Dahaman* (2017) sebagai rujukan untuk menganalisis dan menghuraikan data-data yang terkumpul dengan lebih

terperinci. Menurut beliau kependekan kata adalah satu bentuk kata tunggal yang melibatkan akronim. Tambahan pula, beliau telah membahagikan akronim kepada dua bahagian iaitu Akronim Nama Khas dan Akronim Umum. Di bawah Akronim Nama Khas, terdapat tiga lagi pecahan yang merujuk kepada Nama Khas Besar, Nama Khas Biasa dan Singkatan Initialisme. Dalam kajian ini, pengkaji hanya akan membincangkan Akronim Nama Khas sahaja iaitu Singkatan Initialisme sementelah data-data yang terkumpul mempunyai perkaitan dengan kategori ini. Di samping itu, pendekatan yang dikemukakan oleh *Ismail Dahaman (2017)* turut membincangkan contoh-contoh singkatan initialisme dalam bahasa Melayu dan bahasa Inggeris. Pengkaji memilih pendekatan ini atas faktor penelitian yang dibincangkan ke atas konsep ini adalah jelas dan terperinci. Justeru, pengkaji dapat mengaplikasikan contoh-contoh data yang ditemui dengan menggunakan pendekatan ini.

Seterusnya, pengkaji juga menetapkan tempoh masa proses pengumpulan data tersebut di mana data-data yang diperolehi adalah di antara bulan Mac 2020 sehingga Disember 2020. Kerasionalan terhadap tempoh ini dipilih adalah disebabkan oleh peningkatan dalam kes jangkitan positif di Malaysia sehingga pihak kerajaan telah mengambil tindakan untuk melaksanakan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP). Bahkan, sepanjang tempoh ini juga, pelbagai istilah baharu yang muncul bersesuaian dengan kajian yang hendak dilakukan oleh pengkaji iaitu, "Penggunaan Singkatan dalam Sistem Pesanan Ringkas (SMS) Majlis Keselamatan Negara (MKN)". Sepuluh orang pengguna yang dipilih oleh pengkaji dilakukan secara rawak dengan membuka ruang di laman sosial peribadi pengkaji untuk mencari mereka yang berminat untuk menangkap skrin (*screenshot*) mesej-mesej yang diterima daripada pihak MKN. Setelah mereka menghantar bukti-bukti tersebut, pengkaji memilih data-data tersebut dengan kaedah pembacaan untuk mengenal pasti data-data yang berkaitan dengan pembentukan kata yakni singkatan yang wujud dalam mesej-mesej tersebut.

4. Dapatan dan Perbincangan

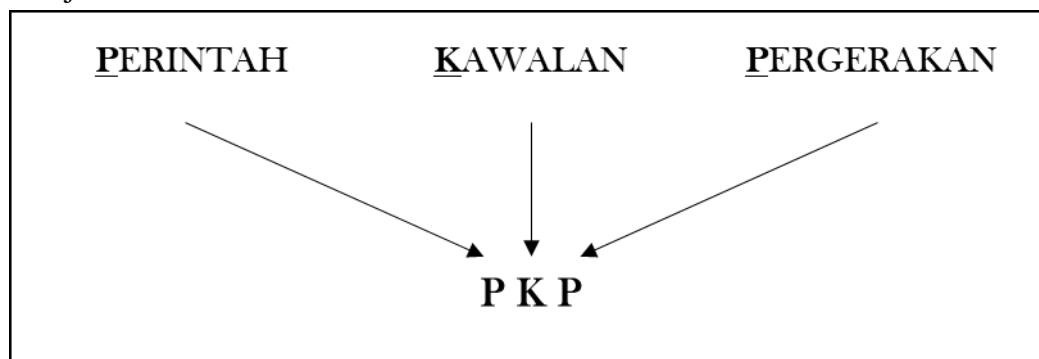
Menurut *Ismail Dahaman (2017)*, singkatan initialisme adalah satu bentuk kata gabungan daripada huruf-huruf pertama bagi setiap perkataan yang terdapat dalam frasa berkenaan. Singkatan ini membentuk satu kata yang terdiri daripada huruf besar. Namun begitu, apa yang membezakan bentuk singkatan ini daripada akronim adalah dari segi sebutannya. Bagi kategori ini, singkatan yang terbentuk itu disebut mengikut huruf-hurufnya satu per satu. Secara keseluruhannya, terdapat 20 data singkatan di mana 12 data adalah dalam bahasa Melayu dan lapan data dalam bahasa Inggeris.

Singkatan	Frasa Nama
PKP	Perintah Kawalan Pergerakan
PKPB	Perintah Kawalan Pergerakan Bersyarat
PKPD	Perintah Kawalan Pergerakan Diperketatkan
PKPP	Perintah Kawalan Pergerakan Pemulihan
PDRM	Polis Diraja Malaysia
AADK	Agensi Anti Dadah Kebangsaan
JPA	Jabatan Perkhidmatan Awam
KKM	Kementerian Kesihatan Malaysia

KL	K uala L umpur
WP	W ilayah P ersekutuan
YAB	Y ang A mat B erhormat
KPDNHEP	K ementerian P erdagangan D alam N egeri dan H al E hwal P engguna
WFH	W ork F rom H ome
SOP	S tandard O perating P rocedure
HSO	H ome S urveillanc O Order
MCO	M ovement C ontrol O rd O r
CMCO	C onditional M ovement C ontrol O rd O r
EMCO	E nhance M ovement C ontrol O rd O r
CPRC	C risis P reparedness and R esponse C ent R e
MOA	M inistry of A griculture

4.1 *Singkatan Bahasa Melayu*

Proses pembentukan kata singkatan initialisme boleh dilihat dalam Rajah 1. Contoh singkatan yang ditunjukkan adalah PKP.

RAJAH 1. Proses Pembentukan Kata Singkatan Initialisme

Singkatan ini banyak digunakan dalam teks mesej disebabkan perkaitannya dengan situasi semasa pandemik Covid-19. Antara contoh teks yang mengandungi singkatan ini adalah, “*Klinik veterinar swasta dibenar beroperasi dalam tempoh PKP hanya untuk temujanji awal bagi mengelak klinik sesak dan pergerakan secara besar-besaran*”(Majlis Keselamatan Negara).

Seterusnya, singkatan PKPB adalah daripada gabungan huruf-huruf pertama bagi frasa nama Perintah Kawalan Pergerakan Bersyarat di mana, huruf /p/ daripada perkataan “perintah”, huruf /k/ daripada perkataan “kawalan”, huruf /p/ daripada perkataan “pergerakan” dan huruf /b/ daripada perkataan “bersyarat”. Bagi pembentukan singkatan PKPD pula, huruf /p/ diambil daripada perkataan “perintah”, huruf /k/ daripada perkataan “kawalan”, huruf /p/ daripada perkataan “pergerakan” dan huruf /d/ daripada perkataan “diperketatkan”

Manakala, singkatan PKPP pula terbentuk hasil daripada gabungan huruf- huruf /p/, /k/, /p/ dan /p/ di mana huruf-huruf ini adalah huruf pertama bagi setiap perkataan frasa nama Perintah Kawalan Pergerakan Pemulihan. Bagi kependekan kata bahasa Melayu PKP, PKPB,

PKPD dan PKPP adalah kata yang terbentuk untuk merujuk kepada pelan tindakan yang dilakukan oleh pihak kerajaan untuk menangani penularan wabak Covid-19 melalui beberapa fasa yang telah ditetapkan bergantung kepada situasi semasa. Singkatan initialisme tersebut mewakili kepada Perintah Kawalan Pergerakan, Perintah Kawalan Pergerakan Bersyarat, Perintah Kawalan Pergerakan Diperketatkan dan Perintah Kawalan Pergerakan Pemulihan. Di samping itu juga, status setiap negeri adalah berbeza mengikut kadar jangkitan yang berlaku di sesebuah negeri tersebut. Oleh hal yang demikian, aktiviti rentas daerah atau negeri telah dihadkan mengikut arahan yang telah dikuatkuasakan oleh pihak MKN. Sehubungan dengan itu, status sesebuah kawasan atau negeri yang dikeluarkan oleh pihak MKN boleh berubah dari semasa ke semasa.

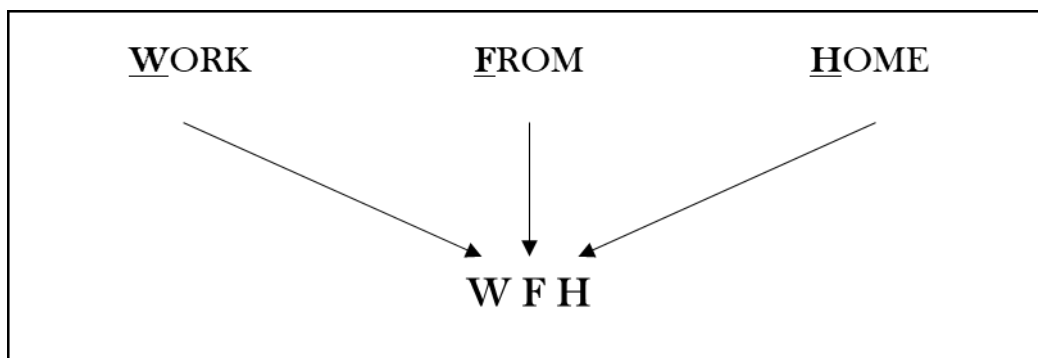
Selanjutnya, singkatan PDRM adalah hasil gabungan huruf-huruf pertama yang diambil daripada frasa nama Polis Diraja Malaysia. Gabungan huruf-huruf tersebut terdiri daripada huruf /p/ daripada perkataan “polis”, huruf /d/ daripada perkataan “di”, huruf /t/ daripada perkataan “raja” dan huruf /m/ daripada perkataan “Malaysia”. Dalam konteks ini, perkataan “diraja” ditafsirkan sebagai sesuatu yang dimiliki atau dinaungi oleh raja (<https://prpm.dbp.gov.my/Cari1?keyword=diraja&d=175768&>). Oleh sebab itu, huruf /t/ digunakan sekali dengan huruf /d/ kerana ia memiliki kepentingan untuk menekankan perkataan “raja” tersebut. Contoh penggunaan singkatan ini dalam teks mesej adalah, “*Kerajaan memandang serius kes keganasan rumahtangga dan penderaan sepanjang tempoh PKP. Salurkan aduan kepada PDRM atau Talian Kasih 15999*” (Majlis Keselamatan Negara).

Di samping itu, singkatan AADK terbentuk daripada gabungan huruf /a/ daripada perkataan “agensi”, huruf /a/ daripada perkataan “anti”, huruf /d/ daripada perkataan “dadah” dan huruf /k/ daripada perkataan “kebangsaan”. Begitu juga dengan singkatan JPA yang mengambil huruf /j/ daripada perkataan “jabatan”, huruf /p/ daripada perkataan “perkhidmatan” dan huruf /a/ daripada perkataan “awam. Bagi singkatan KKM, huruf-huruf yang diambil adalah gabungan daripada huruf /k/ daripada perkataan “kementerian”, huruf /k/ daripada perkataan “kesihatan” dan huruf /m/ daripada perkataan “Malaysia”. Ketiga-tiga singkatan ini mempunyai corak yang sama di mana huruf-huruf yang diambil adalah huruf pertama bagi setiap perkataan frasa nama masing-masing.

Sementara itu, singkatan KL terbentuk daripada hasil gabungan huruf /k/ dan /l/ yang merujuk kepada perkataan Kuala Lumpur. Begitu juga singkatan WP yang mengambil huruf /w/ dan /p/ daripada perkataan Wilayah Persekutuan. Bagi singkatan YAB pula, huruf-huruf yang diambil adalah huruf /y/, /a/ dan /b/ daripada perkataan Yang Amat Berhormat. Antara contoh konteks mesej yang menggunakan singkatan ini adalah, “*Perutusan Khas secara langsung oleh YAB Perdana Menteri pada hari ini, 10 April 2020, 4 petang. Bersama-sama kit memutuskan rantaian penyebaran COVID-19*” (Majlis Keselamatan Negara).

Singkatan seterusnya adalah KPDNHEP yang terbentuk daripada perkataan Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna. Huruf-huruf yang diambil adalah huruf /k/ daripada perkataan “kementerian”, huruf /p/ daripada perkataan “perdagangan”, huruf /d/ daripada perkataan “dalam”, huruf /n/ daripada perkataan “negeri”, huruf /h/ daripada perkataan “hal”, huruf /e/ daripada perkataan “ehwal” dan huruf /p/ daripada perkataan “pengguna”. Dalam konteks ini, kata hubung “dan” tidak dipertimbangkan untuk disertakan dalam pembentukan singkatan ini. Contoh teks mesej yang menggunakan singkatan ini adalah, “*Rakyat terutama di kawasan PKPB dinasihat bertenang & tidak membuat pembelian panik. KPDNHEP menjamin barang keperluan utama dan makanan adalah mencukupi*” (Majlis Keselamatan Negara).

4.2 Singkatan Bahasa Inggeris

RAJAH 2. Proses Pembentukan Kata Singkatan Initialisme

Bagi singkatan bahasa Inggeris WFH, proses pembentukan kata tersebut boleh dilihat dalam Rajah 2. Perlakuan sedemikian juga berlaku kepada singkatan SOP yang mengambil huruf /s/ daripada perkataan “*standard*”, huruf /o/ daripada perkataan “*operating*” dan huruf /p/ daripada perkataan “*procedure*”. Contoh ayat yang menggunakan singkatan ini adalah, “*Selain daripada sektor awam dan swasta, lain-lain sektor ekonomi tidak formal boleh beroperasi seperti biasa di kawasan PKPB berdasarkan SOP sedia ada*” (Majlis Keselamatan Negara).

Sepanjang penularan virus ini di Malaysia, beberapa SOP telah dikeluarkan sepanjang pandemik ini dan sentiasa berubah-ubah mengikut situasi semasa. Antara SOP yang terlibat adalah proses pengendalian mangsa jangkitan Covid-19 yang perlu diambil cakna oleh setiap staf perubatan dan juga SOP yang dikenakan oleh setiap rakyat terhadap pergerakan mereka sama ada berada di tempat kerja mahupun di tempat awam. Tindakan-tindakan ini dilakukan bagi mengurangkan kadar jangkitan virus ini dengan mengenal pasti lokasi-lokasi jangkitan itu mungkin berlaku. Hal ini dikatakan demikian kerana, kerajaan telah melancarkan aplikasi MySejahtera yang berperanan untuk merekodkan keberadaan seseorang pada waktu itu. Walaupun tidak menggunakan aplikasi tersebut, mana-mana premis yang dikunjungi oleh orang luar perlu membuat rekod kehadiran mereka pada masa tersebut. Secara tidak langsung, individu-individu yang terlibat dapat dikenal pasti sekiranya terdapat kes jangkitan yang berlaku di kawasan tersebut.

Bagi singkatan HSO pula, huruf /h/ diambil daripada perkataan “*home*”, huruf /s/ diambil daripada perkataan “*surveillance*” dan huruf /o/ diambil daripada perkataan “*order*”. Frasa ini membawa maksud perintah pengawasan dan pemerhatian di rumah. Pembentukan frasa ini wujud apabila kerajaan telah mengeluarkan arahan untuk mengasingkan individu yang berkemungkinan positif terhadap jangkitan virus Covid-19. Walaupun golongan berkenaan telah menjalani ujian saringan Covid-19, mereka perlu berada di rumah dan mengasingkan diri dari orang lain buat tempoh yang tertentu. Hal ini dikatakan demikian kerana, masa untuk mengesan jangkitan virus tersebut mengambil masa beberapa hari. Sehubungan dengan itu, bagi memastikan penularan virus ini tidak berlaku secara leluasa, individu yang terlibat perlu mengisolasi diri sendiri buat sementara waktu sehingga ujian saringan yang dibuat telah dikeluarkan untuk tindakan selanjutnya. Sepanjang tempoh kuarantin sendiri ini, pihak MKN akan membuat lawatan secara berkala ke rumah individu-individu yang terlibat bagi memastikan mereka kekal berada di rumah masing-masing.

Selanjutnya, singkatan MCO terbentuk hasil gabungan huruf-huruf /m/, /c/ dan /o/ daripada perkataan *Movement Control Order*. Bagi singkatan CMCO, huruf-huruf yang diambil adalah huruf-huruf pertama daripada perkataan *Conditional Movement Control Order* iaitu huruf /c/, /m/, /c/ dan /o/. Singkatan EMCO pula adalah hasil gabungan huruf /e/

daripada perkataan “*enhance*”, huruf /m/ daripada perkataan “*movement*”, huruf /c/ daripada perkataan “*control*” dan huruf /o/ daripada perkataan “*order*”.

Manakala singkatan CPRC pula terbentuk hasil gabungan huruf-huruf pertama bagi frasa Crisis Preparedness and Response Centre. Huruf-huruf yang diambil adalah huruf /c/ daripada perkataan “*crisis*”, huruf /p/ daripada perkataan “*preparedness*”, huruf /r/ daripada perkataan “*response*” dan huruf /c/ daripada perkataan “*centre*”. Dalam konteks ini, kata hubung “*and*” tidak diambil untuk dijadikan sebahagian daripada singkatan CPRC. Tambahan pula, perkhidmatan ini adalah salah satu khidmat yang ditawarkan oleh pihak KKM yang membolehkan masyarakat menghubungi pihak berkenaan untuk melaporkan atau mendapatkan maklumat mengenai wabak Covid-19.

Di samping itu, singkatan MOA pulamelibatkan gabungan huruf-huruf /m/, /o/ dan /a/ yang diambil daripada perkataan *Ministry of Agriculture*. Konteks ayat yang menggunakan singkatan ini adalah seperti, “*KPDNHEP dan MOA sentiasa memantau bekalan barangan keperluan dan makanan harian di dalam negara. Secara amnya bekalan mencukupi*” (Majlis Keselamatan Negara). Jabatan ini bertanggungjawab dalam sektor pertanian di negara kita. Seperti yang kita sedia maklum, disebabkan oleh penularan wabak ini yang semakin menjadikannya, banyak sektor perniagaan yang perlu ditutup buat sementara waktu. Oleh sebab itu, bagi memastikan masyarakat tetap memperoleh hasil tani di kawasan-kawasan tertentu, MOA berperanan untuk mengawalselia pengedaran terhadap barang-barang tersebut agar sentiasa mencukupi.

4.3 Penggunaan Kata Kependekan dalam Konteks Ayat

Konteks teks mesej yang dihantar oleh pihak MKN turut diteliti dari segi penggunaan kata kependekan dalam mesej tersebut. Pengkaji mendapati bahawa terdapat satu corak di mana berlakunya kerancuan bahasa yang berlaku dalam teks mesej bahasa Melayu tetapi menggunakan singkatan dalam bahasa Inggeris. Kerancuan bahasa yang dimaksudkan adalah penggunaan dua singkatan dalam bahasa Inggeris yakni WFH dan SOP dalam teks bahasa Melayu. Penggunaan singkatan WFH dan bukan Bekerja Dari Rumah (BDR) dalam konteks ini menjelaskan bahawa penggunaannya dalam bahasa Inggeris adalah lebih mudah difahami dalam kalangan masyarakat. Hal ini dikatakan demikian kerana, singkatan ini sudah semakin banyak digunakan dalam pelbagai konteks sekalipun jika hendak dibandingkan dengan BDR yang jarang digunakan. Sehingga kini, WFH telah diperakui oleh setiap lapisan masyarakat dan kerap digunakan walaupun dalam konteks dua bahasa yang berbeza. Tambahan pula, singkatan WFH boleh dianggap bersifat universal disebabkan oleh kepenggunaannya di seantero dunia lebih-lebih lagi ketika penyebaran wabak ini. Antara contoh penggunaannya dalam teks mesej bahasa Melayu adalah, “*Susulan arahan WFH di kawasan PKPB. Pekerja & majikan dinasihatkan untuk merujuk Surat Edaran JPA bagi sektor awam & laman sesawang MITI bagi sekto swasta*” (Majlis Keselamatan Negara).

Manakala singkatan SOP pula banyak digunakan dalam pelbagai konteks. Jika hendak diterjemahkan dalam bahasa Melayu, frasa ini membawa maksud Prosedur Pengendalian Standard (PPS). Penggunaan SOP banyak digunakan semasa tempoh penularan wabak ini disebabkan kewujudan beberapa garis panduan yang perlu dilaksanakan bagi membendung wabak ini daripada berleluasa. Namun begitu, SOP telah wujud sebelum pandemik ini lagi dan digunakan di mana-mana sahaja yang memerlukan garis panduan terutamanya badan-badan yang mempunyai organisasi sistematik dan tersusun. Jadi, tidak peliklah sekiranya penggunaan SOP diutamakan walaupun dalam konteks bahasa Melayu kerana ianya senang difahami buat semua pihak. Tamsilnya, “*Sila rujuk SOP yang terkini dan sah melalui laman sesawang dan media sosial MKN*” (Majlis Keselamatan negara). Bahkan, sekiranya singkatan PPS digunakan, sudah pasti ianya akan menimbulkan kekeliruan kerana tidak

pernah digunakan. Namun begitu, sekiranya ditulis dalam perkataan penuhnya yakni Prosedur Pengendalian Standard, sedikit sebanyak maksud yang hendak disampaikan dapat difahami dengan lebih jelas. Walau bagaimanapun, sementelah kajian ini memfokuskan terhadap kajian teks mesej yang disampaikan oleh pihak MKN, jadi kiriman mesej tersebut perlulah ringkas dan menggunakan ayat-ayat yang difahami oleh setiap orang. Jadi, tidak mustahil penggunaan SOP tetap digunakan walaupun telah melanggar aturan sesuatu bahasa tersebut.

4.4 Implikasi Kajian

Data-data yang dijelaskan dalam kajian ini dapat membuktikan bahawa penggunaan singkatan dalam penyampaian maklumat adalah signifikan dalam kalangan masyarakat tempatan. Tindakan ini juga sebenarnya membantu masyarakat untuk mengenali dan mengingatkan singkatan-singkatan yang digunakan dalam konteks yang betul. Tambahan pula, atas faktor kekangan bilangan patah perkataan bagi setiap mesej yang dihantar, penggunaan singkatan adalah perlu bagi memastikan mesej tersebut adalah jelas dan dapat difahami. Penggunaan singkatan terutamanya ketika berkomunikasi menerusi medium teks mesej adalah perkara yang lazim. Justeru, banyak pembentukan kata dari aspek kependekan telah berlaku.

Bahkan, situasi pandemik yang berlaku pada ketika ini masih dianggap perkara yang masih baharu. Justeru, data-data yang diperoleh adalah sedikit dan berkemungkinan akan bertambah seiring dengan perkembangan penularan virus ini. Oleh sebab itu, penggunaan singkatan ini juga hanya relevan digunakan dalam pandemik ini.

5. Kesimpulan

Kesimpulannya, kajian yang dilakukan ini amatlah menarik kerana topik kajian yang dijalankan masih lagi baharu kerana penularan wabak ini bermula pada akhir tahun 2019. Pengkaji dapat menganalisis penggunaan kependekan kata yang digunakan semasa pandemik Covid-19 dalam bentuk teks mesej yang dihantar oleh pihak MKN. Sehubungan dengan itu, pengkaji dapat menganalisis bentuk singkatan dalam dua bahasa iaitu bahasa Melayu dan bahasa Inggeris. Terdapat 20 data keseluruhannya di mana sebanyak 12 data singkatan bahasa Melayu dan lapan data singkatan bahasa Inggeris.

Kerencaman yang wujud dalam penggunaan singkatan ini adalah disebabkan oleh faktor linguistik yang memfokuskan kepada dua bahasa iaitu bahasa Melayu dan bahasa Inggeris. Dalam penganalisan yang dibuat, pengkaji telah menggunakan pendekatan Ismail Dahaman (2017) sebagai rujukan untuk mengenal pasti jenis kata kependekan tersebut. Berdasarkan faktor tersebut, pengkaji dapat merumuskan bahawa terdapat satu corak sahaja bagi pembentukan singkatan initialisme, di mana pembentukannya adalah dengan mengambil huruf-huruf pertama bagi setiap komponen frasa yang berkenaan.

Rujukan

- Abdullah Hassan. (2006). *Morfologi: Siri Pengajaran dan Pembelajaran Bahasa Melayu*. PTS Professional Publishing Sdn.Bhd.
- Intan Suria Hamzah & Fatimahwati Hamzah. (2020). Covid-19 dan Keterancaman Keselamatan di Seluruh Dunia: Satu Tinjauan Awal. *Prosiding Perangkuman dan Penyisihan Sosial dalam Revolusi Industri ke-4*, hlm. 522-532.

- Ismail Dahaman. (2017). *Canggihnya Bahasa Melayu: Sistem Pembentukan Kata – Unsur Bergabung Tutar Bersambung*. Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Junaini Kasdan, Rusmadi Baharudin & Anis Shahira Shamsuri. (2020). Covid-19 dalam Korpus Peristilahan Bahasa Melayu: Analisis Sosioterminologi. *Journal of Language Studies* Volume 20(3).
- Muhammad Marwan Mohd Tanos & Nik Safiah Karim. (2020). Proses Pemendekan dalam Pembentukan Kata Submorfologi Bahasa Melayu: Satu Tinjauan Awal. *International Journal of the Malay World and Civilisation* 2(3), 2014: 51-65.
- Nani Astuti. (2014). Singkatan dan Akronim di Kalangan Remaja di Kota Bandung. Program Studi Bahasa dan Sastra Indonesia, FPBS, UPI.
- Norizah Aripin. (2004). Pola Penggunaan Perkhidmatan Pesanan Ringkas dalam Kalangan Pelajar Institusi Pengajian Tinggi. Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi, Universiti Putra Malaysia.
- Noviatri & Reniwati. (2015). Singkatan dan Akronim dalam Surat Kabar: Kajian Bentuk dan Proses. *Jurnal Arbiter* Vol. 2, April 2015.
- Nurul Atiqah Nor Azman & Harishon Radzi. (2017). Bahasa Lincah: Pembentukan Kata Baharu dalam Komik Humor Remaja. *Jurnal Linguistik* Vol. 21 (1): 67-74.
- Wahyu Oktavia & Nur Hayati. (2020). Pola Karakteristik Ragam Bahasa Istilah pada Masa Pandemi Covid-19 (Coronavirus Disease 2019). *Jurnal Bahasa, Sastra dan Pengajarannya* Vol. 1.

